

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Ekologiczna gospodarka – wspieranie zrównoważonego rozwoju w Europie” (opinia z inicjatywy własnej)

(2013/C 271/03)

Sprawozdawczyni: **Joana AGUDO I BATALER**

Współsprawozdawca: **Pedro NARRO**

Dnia 15 listopada 2012 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, postanowił opracować opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Ekologiczna gospodarka – wspieranie zrównoważonego rozwoju w Europie”.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 26 kwietnia 2013 r.

Na 490. sesji plenarnej w dniach 22–23 maja 2013 r. (posiedzenie z 23 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 108 głosami – 2 osoby wstrzymały się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES uważa, że jeżeli Europa chce zachować pozycję światowej potęgi gospodarczej, to najważniejszym stojącym przed nią wyzwaniem będzie w najbliższych latach rozwój ekologicznej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Na konferencji Rio+20 UE opowiedziały się za ekologiczną gospodarką jako rodzajem zrównoważonego rozwoju. Teraz Unia Europejska musi przejść do akcji. Dlatego niezbędne jest, by w przyjętym modelu rozwoju gospodarczego nadano priorytetowy charakter inwestycjom publicznym i odpowiednio określono zachęty na rzecz inwestycji prywatnych, w dziedzinie infrastruktury oraz ekologicznych badań, rozwoju i innowacji. Działaniom takim przyświecają dwa cele: zachęcanie do produkcji, by szybko wyjść z obecnej recesji, oraz stawienie czoła transformacji związanej z trzecią rewolucją przemysłową bez utraty przywództwa gospodarczo-społecznego.

1.2 Zdaniem Komitetu niezbędne i głębokie zmiany w modelu produkcji i konsumpcji wymagają przede wszystkim włączenia społeczeństwa obywatelskiego do całego procesu przechodzenia na ekologiczną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu na wszystkich poziomach, zwłaszcza na szczeblu sektorowym i terytorialnym (europejskim, krajowym i regionalnym). Wspólne zarządzanie jest niezbędne dla maksymalnego złagodzenia oporu i negatywnych skutków wywoływanych przez wszelkiego rodzaju transformacje. Uczestnictwo to pozwoli na poczynienie zrównoważonych postępów w zakresie gospodarki, społeczeństwa i środowiska naturalnego.

1.3 EKES z zaniepokojeniem stwierdza, że strategię polityczną w zakresie ekologicznych zachęt fiskalnych zostały w ostatnich latach znacznie ograniczone ze względu na politykę cięć budżetowych, która wywiera katastrofalny wpływ w postaci spadku działalności gospodarczej i likwidacji miejsc pracy. MFW

przyznał, że rzeczywiste skutki tych ograniczających produkcję strategii politycznych znacznie przewyższyły konsekwencje, których można było się spodziewać do tej pory.

1.4 EKES podkreśla, że rozwój ekologicznej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu zwiększy możliwości tworzenia zatrudnienia. Uważa, że za ekologiczne miejsca pracy należy uznać nie tylko stanowiska powstałe we wschodzących sektorach, lecz również wszystkie miejsca pracy związane z „ekologizacją” procesów produkcji i produktów we wszystkich sektorach. Sprawiedliwe przejście na ekologiczną gospodarkę wymaga aktywnych strategii politycznych na rzecz zatrudnienia, które zapewnią tworzenie godnych miejsc pracy, kształcenie zawodowe i uczenie się przez całe życie dla aktywnych pracowników. Kluczowym elementem wzrostu w tych sektorach będzie zatrudnienie kobiet i osób młodych.

1.5 Zdaniem EKES-u polityka przemysłowa, co do której osiągnięto konsensus podmiotów społecznych, jest niezbędna do koordynowania wysiłków w zakresie innowacji technologicznych i do przeprowadzenia zmian w infrastrukturze produkcji wielu europejskich sektorów dotkniętych ustanowieniem niskoemisyjnej gospodarki charakteryzującej się efektywnym wykorzystaniem zasobów. Przedsiębiorstwa będą musiały podjąć znaczne wysiłki inwestycyjne.

1.6 Zdaniem Komitetu UE musi włączyć cele strategii zrównoważonego rozwoju do wszystkich obszarów polityki, zwłaszcza do strategii „Europa 2020” i siedmiu inicjatyw przewodnich. Pomiędzy różnymi strategiami UE musi zachodzić spójność, a komisarze muszą mówić na te tematy jednym głosem. Komisja powinna w szczególności skorzystać z okazji, jaką stwarza przegląd śródkokresowy strategii „Europa 2020”, by wzmocnić aspekty strategii związane ze zrównoważonym rozwojem i całkowicie ją zintegrować ze strategią UE na

rzecz zrównoważonego rozwoju. Należy tak sformułować definicję i wykorzystanie wskaźników, by odnosiły się one do jakości wzrostu i umożliwiały jego monitorowanie i ocenę.

1.7 EKES podkreśla ważną rolę, jaką mogą i powinny odgrywać europejski semestr i roczna wizja wzrostu gospodarczego, by zagwarantować monitorowanie strategii politycznych na rzecz zrównoważonego rozwoju. EKES uważa, że niezbędna jest likwidacja subwencji szkodliwych dla środowiska naturalnego i ustanowienie konkretnych zaleceń dla państw członkowskich na rzecz zwiększenia opodatkowania związanego ze środowiskiem oraz dotyczących gospodarowania odpadami, gospodarki wodnej i ulepszenia recyklingu. Państwa członkowskie powinny w tych dziedzinach wykazać się większą ambicją i wyznaczać sobie szersze zakrojone cele.

1.8 EKES wyraża zaniepokojenie faktem, że wieloletnie ramy finansowe Unii na lata 2014–2020 są pełne wewnętrznych sprzeczności: sektory gospodarcze emitujące najwięcej CO₂ (sektor mieszkaniowy, energetyczny, przemysłowy i transportu) nie otrzymują największego dofinansowania z funduszy wspólnotowych ułatwiających przejście na ekologiczną gospodarkę. Dlatego niezbędne jest znaczne zwiększenie dofinansowania i zagwarantowanie jego skutecznej realizacji.

1.9 Za szczególnie ważne EKES uznaje poczynienie postępów w kwestii polityki podatkowej uwzględniającej ochronę środowiska, włącznie z zachętami podatkowymi dla przedsiębiorstw ustanawiających fundusze ponownego inwestowania na rzecz walki ze zmianą klimatu pod warunkiem, że w zarządzaniu firmą uczestniczą także jej pracownicy.

1.10 W kwestii polityki handlowej UE, EKES uważa, że by uniknąć zagrożenia delokalizacji przemysłowej należy rozważyć ustanowienie równoważnych w stosunku do podatku od emisji CO₂, stawek celnych dla państw, które nie akceptują międzynarodowych zobowiązań w zakresie zmniejszania emisji.

2. Wprowadzenie

2.1 W 2011 r. OECD i UNEP opracowały szczegółowe sprawozdania na temat ekologicznej gospodarki, MOP zainicjowała program „Ekologiczne miejsca pracy”, a jednym z głównych tematów konferencji Rio+20 w 2012 r. była „Ekologiczna gospodarka w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminowania ubóstwa”.

2.2 W 2006 r. została odnowiona strategia UE na rzecz zrównoważonego rozwoju, a w 2009 r. ustanowiono pakiet

środków w zakresie energii i zmiany klimatu, którego celem jest zmniejszenie o 20 % emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie o 20 % odsetka energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i poprawa wydajności energetycznej o 20 % w 2020 r. ⁽¹⁾. Celem UE muszą być dalsze ograniczenia emisji do 2025 i 2030 r. W 2011 r. Komisja przyjęła inicjatywę przewodnią „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” ⁽²⁾, plan działania dotyczący przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. ⁽³⁾ i plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy ⁽⁴⁾.

2.3 EKES zawsze wspierał ekologizację gospodarki jako wkład w zrównoważony rozwój i uważał, że propozycje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz przechodzenia na ekologiczną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu należy umieścić w centrum europejskiej i krajowej polityki, ze szczególnym uwzględnieniem zacieśnionej współpracy wszystkich podmiotów społecznych. Dlatego w kilku swoich opiniach Komitet omawiał różne aspekty tej sprawy, a także kolejne propozycje Komisji. EKES podkreślił, że poprawy ekologicznej gospodarki i zarządzania nie można oddzielać od wspierania zrównoważonej produkcji, zatrudnienia i konsumpcji, równości kobiet i mężczyzn oraz pakietów unijnych środków dotyczących zmiany klimatu.

3. Ekologiczna gospodarka

3.1 Ekologiczna gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu musi znaleźć równowagę między dobrobytem gospodarczym, większą spójnością społeczną, lepszym zachowaniem i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które utrzymują dobrostan naszego i przyszłych pokoleń. Jej celem jest dematerializacja produkcji, a więc oddzielenie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów naturalnych i wytwarzania zanieczyszczeń i odpadów.

3.2 MOP definiuje ekologiczne miejsca pracy jako stanowiska zmniejszające wpływ przedsiębiorstw i sektorów gospodarki na środowisko, aż do osiągnięcia poziomów zrównoważonych. Przyczyniają się one także do zmniejszenia zużycia energii, surowców i wody, dekarbonizacji gospodarki i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Pojęcie „ekologicznych miejsc pracy” jest stosunkowo dynamiczne, ponieważ podział na „ekologiczne” i „nieekologiczne” miejsca pracy zależy od procesów innowacji technologicznych. Dlatego pojęcie to odnosi się nie tylko do niektórych sektorów wschodzących, lecz również do wszystkich miejsc pracy utworzonych w wyniku ekologizacji procesów produkcji i produktów we wszystkich sektorach.

⁽¹⁾ Streszczenie w COM(2011) 21 final, załącznik 1 i na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM (2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:REV1:EN:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:PL:PDF>

3.3 Na rozwój ekologicznej gospodarki wpływają przede wszystkim dwa czynniki. Pierwszym z nich jest polityka łagodzenia zmiany klimatu, a drugi wiąże się ze zwiększającą się konkurencją krajów wschodzących o zasoby, które będą coraz trudniejsze do zdobycia i coraz droższe.

3.4 Ekologiczna gospodarka nie polega tylko na dostosowaniu sektorów wschodzących i sektorów tradycyjnych (czynnik technologii w ramach przechodzenia na niskoemisyjną gospodarkę). Jest również ekologiczną modernizacją sposobów produkcji i konsumpcji na rzecz włączenia celów zwiększania wartości dodanej przedsiębiorstw i ich zrównoważonego charakteru w kontekście środowiska naturalnego, z punktu widzenia oszczędzania surowców, efektywności energetycznej organizacji pracy, a także samych więzi, jakie łączą pracowników z danym przedsiębiorstwem, na rzecz większej produktywności wszystkich czynników.

3.5 W ostatnich latach stało się jasne, że pojemność Ziemi ma swoje granice, zarówno z punktu widzenia dostępnych zasobów naturalnych i rosnącego na nie popytu, jak i zdolności przyswajania przez planetę odpadów i zanieczyszczeń.

3.6 Nie należy zapominać o wpływie zmiany klimatu na zdrowie, częstym występowaniu ekstremalnych zjawisk meteorologicznych, wzroście poziomu ozonu i pyłu zawieszonego w atmosferze, a także ich większej toksyczności ze względu na wyższe temperatury czy o rozprzestrzenianiu się na kontynencie europejskim wytypionych już chorób zakaźnych.

3.7 Zmiany, jakie w najbliższych latach zajądą w strukturze energetycznej, produkcyjnej i transportowej najważniejszych gospodarek rozwiniętych, a także większości gospodarek wschodzących, będą dotyczyły głównie przechodzenia z gospodarki węglowej na gospodarkę niskoemisyjną, w której decydujące znaczenie dla generowania energii będą miały odnawialne i czyste źródła energii, które nie emitują gazów cieplarnianych ani innych niebezpiecznych odpadów.

3.8 Ta głęboka transformacja produkcyjna, nazywana przez niektórych trzecią rewolucją przemysłową, nie będzie neutralna z punktu widzenia międzynarodowej konkurencyjności, zwłaszcza dla tych krajów, które – jak większość państw członkowskich UE – są importerami netto źródeł energii i surowców. Dlatego już od 2009 r. wiele rządów państw OECD uruchomiło ambitne plany pobudzania gospodarki, w których kluczową rolę odgrywały inwestycje w infrastrukturę oraz ekologiczne badania, rozwój i innowacje, a także ekologię. Przyświecały im dwa cele: bodźce dla produkcji, by szybko wyjść z obecnej recesji,

oraz stawienie czoła obecnej restrukturyzacji produkcyjnej bez utraty pozycji przywódczej.

3.9 Jednak rozwój finansowy tych planów w wielu państwach UE został poddany serii poważnych cięć, podobnie jak wspólnotowy budżet, związanych z m.in. strategiami oszczędności budżetowych. Główny ekonomista MFW przyznał, że skutki tych strategii politycznych w dziedzinie działalności gospodarczej, wywołujące kurczenie się gospodarki, znacznie przekraczają początkowe oszacowania. Zgodnie z badaniem przeprowadzonym w 28 krajach, od rozpoczęcia kryzysu w 2008 r. mnożnik fiskalny waha się od 0,8 do 1,7⁽⁵⁾.

3.10 Spowolnienie działań na rzecz ekologicznej gospodarki może wywołać ogromne problemy w wielu państwach członkowskich UE, ponieważ obecnie różnice w poziomie technologii między krajami rozwiniętymi i wschodzącymi są o wiele mniejsze i dynamiczne. Europa, jako całość, nie ma żadnej gwarancji, że będzie należała do czołówki krajów rozwiniętych, których gospodarki są niskoemisyjne. Na dłuższą metę mogłoby to wywołać duże napięcia w UE, ponieważ groziłoby zdolności kontynentu do dalszego budowania społeczeństwa bardziej rozwiniętego gospodarczo, społecznie spójnego i zrównoważonego z punktu widzenia środowiska naturalnego. Należy jednak podkreślić, że pozycja przywódcza UE jest silna, jeśli chodzi o kwestie technologii i produkcji w wielu sektorach przemysłowych, co do których można mieć nadzieje na przyszłość.

3.11 Rozwój ekologicznej gospodarki przy wykorzystaniu niezbędnych inwestycji i zachęt zwiększy możliwości tworzenia miejsc pracy w Europie. Nie można zapominać o obecnych działaniach produkcyjnych, które stanowią podstawę gospodarczą państw UE. Wiele z miejsc pracy obecnie uważanych za bardzo zanieczyszczające przejdzie do kategorii ekologicznego zatrudnienia w miarę przeprowadzania procesów umożliwiających zwiększenie ich efektywności energetycznej oraz zmniejszenie zużycia surowców i zanieczyszczeń. Za przykład mogą posłużyć sektor transportu drogowego, przedsiębiorstwa opracowujące i produkujące pojazdy elektryczne i hybrydowe. Inne miejsca pracy należące do tej kategorii to zatrudnienie w transporcie publicznym, przy budowie linii szybkiej kolei – ponieważ w porównaniu do samolotu i konwencjonalnej kolei, szybka kolej pozwala zaoszczędzić duże ilości energii na każdego pasażera – a także przy budowie w sektorze renowacji energetycznej budynków mało wydajnych z punktu widzenia zużycia energii. Należy tego dokonać w ramach rozwoju i wzmacniania dialogu i konsultacji społecznych oraz rokowań zbiorowych, by możliwe było uzyskanie pozytywnych wyników końcowych z punktu widzenia zatrudnienia (ilość i jakość miejsc pracy) oraz równości (warunków pracy i wynagrodzeń). Jednak tylko osiem państw UE opracowało oficjalną definicję ekologicznych miejsc pracy. Ze względu na odmienne definicje i metodologie, dostępne dane są zróżnicowane.

⁽⁵⁾ IMF Working Paper/13/1. Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers. oprac. Olivier Blanchard Daniel Leigh, styczeń 2013 r.

4. Współpraca społeczeństwa obywatelskiego w przechodzeniu na ekologiczną gospodarkę, w której innowacje technologiczne są kluczowym czynnikiem konkurencyjności przedsiębiorstw.

4.1 Zupełnie nową cechą trzeciej rewolucji przemysłowej jest stopień rozwoju czynników produkcji oraz ogromna wrażliwość społeczeństwa obywatelskiego, jeśli chodzi o kwestie zrównoważonego rozwoju i środowiska naturalnego. W Europie intensywny rozwój organizacji ekologicznych i konsumenckich, związków zawodowych, stowarzyszeń przedsiębiorców i innych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego sprawia, że zachodzące zmiany mogą stworzyć gospodarkę podporządkowaną zrównoważonemu rozwojowi, którą łatwiej byłoby zarządzać z punktu widzenia społeczeństwa i środowiska naturalnego. Taki proces byłby nie do pomyślenia na wcześniejszych etapach, w których to decyzje podejmowane na poziomie przedsiębiorstw określały wszystkie zmiany technologiczne i produkcyjne.

4.2 W *Globalnym pakcie na rzecz zatrudnienia* przyjętym w czerwcu 2009 r. MOP podkreśla szczególnie, że dialog społeczny to mechanizm o nieoszacowanej wartości dla opracowywania strategii politycznych dostosowanych do krajowych priorytetów. Stanowi on solidną podstawę zachęcającą pracodawców i pracowników do wspólnych działań z rządami, niezbędnych dla przezwyciężenia kryzysu i zrównoważonej odnowy. Polityka przemysłowa, co do której zgadzają się podmioty społeczne, jest niezbędna do koordynowania wysiłków w zakresie innowacji technologicznych i do wprowadzenia zmian w infrastrukturze produkcji wielu europejskich sektorów dotkniętych ustanowieniem niskoemisyjnej gospodarki charakteryzującej się efektywnym wykorzystaniem zasobów.

4.3 Innowacje technologiczne są nieodłącznie związane z ekologiczną gospodarką. Dlatego sektory, przedsiębiorstwa i technologie pobudzające ekologizację gospodarki otrzymują większe zachęty finansowe, zarówno publiczne, jak i prywatne, ponieważ zwiększają ogólną konkurencyjność europejskiej gospodarki. W tym kontekście i w celu ukierunkowania inwestycji prywatnych Deutsche Bank uznał za priorytetowe z punktu widzenia zmiany klimatu następujące sektory:

- pozyskiwanie energii z czystych i odnawialnych źródeł;
- infrastruktura i systemy zarządzania dystrybucją energii;
- jeśli chodzi o systemy transportu, wspieranie kolei i transportu morskiego, a także – w perspektywie średnioterminowej – pojazdów hybrydowych i biopaliw nie stanowiących konkurencji dla produktów przeznaczonych do spożycia jeżeli chodzi o wykorzystanie gruntów;

- ekologiczna chemia i badania nad nowymi materiałami;
- podstawowe sektory przemysłu oszczędniej korzystające z energii i mniej zależne od wydobywania surowców, wykorzystujące w większym stopniu nowe, mniej zanieczyszczające materiały (włącznie z hutnictwem, niskoemisyjną produkcją cementu itp.);
- roboty budowlane na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków i możliwości generowania przez nie energii;
- gospodarka odpadami;
- rolnictwo (m.in. czyste nawozy i pestycydy);
- systemy oczyszczania, usuwania zanieczyszczeń i odsalania wody.

4.4 Należy zwrócić szczególną uwagę na trudności, jakie napotykają europejskie MŚP w dostępie do finansowania wystarczającego na niezbędne inwestycje w innowacje ekologiczne.

4.5 By innowacje zwiększały konkurencyjność modelu organizacji przedsiębiorstw, muszą zachodzić w ramach procesów zachęcających do działania pracowników. Należy wykorzystać fakt, że udział siły roboczej w organizacji pracy i w przygotowywaniu planów przedsiębiorstwa jest czynnikiem, który w sposób widoczny rozwija innowacje i umożliwia czerpanie korzyści z wydajności. Stanowi to wyzwanie dla modernizacji systemu stosunków pracy oraz rokowań zbiorowych i ich powiązań z zarządzaniem.

4.6 Zaangażowanie pracowników w przedsiębiorstwie jest jednym z głównych elementów ułatwiających europejskie przywództwo w dziedzinie technologii w wielu sektorach, umożliwiających utrzymanie jej zdolności wywozowej. Nie można go postrzegać jedynie z perspektywy podziału uzyskanego bogactwa, ponieważ nawet zdaniem samych przedsiębiorstw udział pracowników jest determinującym elementem generowania bogactwa⁽⁶⁾. Trudności związane z innowacyjnością wynikają w dużym stopniu ze sztywnych struktur organizacyjnych, w ramach których traktuje się pracownika jak maszynę.

⁽⁶⁾ Projekt EPOC Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy

5. Ekologiczna gospodarka w europejskich strategiach politycznych

5.1 Na konferencji Rio+20 UE stała na straży ekologicznej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu i umożliwiającej postęp w kierunku zrównoważonego rozwoju. Celem Komisji jest propagowanie zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i umiejscowienie ekologizacji gospodarki w centrum działań monitorujących skutki konferencji Rio+20. Rządy muszą nawiązać dialog społeczny, by uzyskać niezbędne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w ten proces.

5.2 W celu wspierania wdrożenia inicjatywy przewodniej Komisji i planu działań na rzecz zasobooszczędnej Europy, w 2012 r. Komisja ustanowiła Europejską Platformę Efektywnego Gospodarowania Zasobami, która przedstawi sprawozdanie śródkresowe w 2013 r. i sprawozdanie końcowe w 2014 r., a w ramach której pracuje się nad konkretnymi propozycjami przechodzenia na ekologiczną gospodarkę w następujących dziedzinach: „warunki ramowe inwestycji w odnawialne źródła energii”, „ustalenie celów i ocena wyników” – dlatego należy utworzyć solidny system wskaźników wykraczających poza PKB, który ukazywałby wyniki strategii politycznych w odpowiednich sektorach i ogólne skutki społeczne (zwiększenie konkurencyjności, poprawa warunków pracy, współczynnik recyklingu, efektywność energetyczna, wykorzystanie zasobów, odsetek energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zmniejszenie zanieczyszczenia) – a także „gospodarka obiegowa / ekologizacja gospodarki”.

5.3 Szczególne znaczenie ma poczynienie postępów w opodatkowaniu uwzględniającym środowisko naturalne i zmniejszeniu wysokich dopłat do paliw kopalnych obowiązujących w wielu państwach UE, ponieważ ceny wielu produktów i usług nie oddają prawidłowo wszystkich kosztów produkcji (kosztami związanymi z zanieczyszczeniem obarczani są podwykonawcy). Polityka dobrowolnego oznakowania ekologicznego okazała się niewystarczająca, zwłaszcza w kontekście obecnego kryzysu, który zwiększył liczbę konsumentów, dla których najważniejszym kryterium zakupu jest cena produktu, a nie jego jakość z punktu widzenia środowiska naturalnego. Szeroki konsensus społeczny w kwestii ekologicznej polityki podatkowej wymaga uwzględnienia skutków, jakie może ona

wywrzeć na potencjał konkurencyjności przedsiębiorstw oraz jej wpływu społecznego na obywateli – tzw. „ubóstwo energetyczne” – i opracowania dodatkowych strategii politycznych (przemysłowych, handlowych i mających na celu pomoc grupom społecznym znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji), które złagodziłyby te skutki. Należy także wprowadzić zachęty podatkowe na rzecz ponownej inwestycji zysków przedsiębiorstw w zmniejszanie emisji CO₂ (poprzez fundusze ponownego inwestowania na rzecz walki ze zmianą klimatu) i innych niekorzystnych skutków dla środowiska naturalnego, pod warunkiem, że w zarządzaniu tymi przedsiębiorstwami uczestniczą pracownicy.

5.4 Komisja zaakceptowała propozycję w sprawie siódmego unijnego programu działań w zakresie środowiska, w którym ustanawia się wkład polityki w dziedzinie środowiska w przechodzenie na ekologiczną gospodarkę. Program musi zostać zatwierdzony przez Parlament i Radę, a EKES wniósł swój wkład wydając opinię w tej sprawie⁽⁷⁾. Można jednak zaobserwować sprzeczności w wieloletnich ramach finansowych Unii na lata 2014–2020: sektory gospodarcze emitujące najwięcej CO₂ (sektor mieszkaniowy, energetyczny, przemysłowy i transportu) nie otrzymują największego dofinansowania z funduszy wspólnotowych ułatwiających przejście na ekologiczną gospodarkę.

5.5 W kwestii polityki handlowej UE należy pamiętać o tym, że w celu uniknięcia delokalizacji, wzrost opodatkowania emisji powinien zmuszać do ustanowienia równoważnych stawek celnych dla państw, które nie akceptują międzynarodowych zobowiązań w zakresie zmniejszania emisji. Chociaż nakładanie cła na emisje stanowi ograniczenie wolnego handlu, to ograniczenia takie były już akceptowane przez wspólnotę międzynarodową w innych przypadkach – możliwość ustanawiania ograniczeń handlowych, by wspierać ochronę warstwy ozonowej była już ujęta w protokole montrealskim, ponieważ wolny handel nie jest celem samym w sobie, lecz środkiem zrównoważonego tworzenia dobrobytu. Uniknięcie zagłady całej planety wywołanej przez zmianę klimatu jest bez wątpienia ważniejsze od otwarcia rynków światowych na wyroby, których produkcja wiąże się z intensywnymi emisjami gazów cieplarnianych.

Bruksela, 23 maja 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie siódmego unijnego programu działań w zakresie środowiska, Dz.U. C 161 z 6.6.2013, ss. 77–81.